

Trollhättans
Stad

Detaljplan för del av Gullriset 2 med flera
Bostäder, Skoftebyn

GESTALTNINGSPROGRAM

Granskningshandling, maj 2024

DOKUMENTINFORMATION

Dokumentbeteckning	Gestaltningssprogram
Handlingstyp	Granskningshandling
Förfarande	Standardförfarande
Datum	[DD/MM/ÅÅÅÅ]
Handlingen förvaras	Castor
Diarienummer	PLAN.2021-3854
Handlingen publiceras	Trollhättans Stads hemsida
Ansvar	Ordförande Samhällsbyggnadsnämnden

Gestaltningssprogrammet tillhör Detaljplan för del av Gullriset 2 med flera och utgör bedömningsunderlag i samband med bygglovsprövning.

Trollhättans Stad

SAMMANFATTNING

PRINCIPER FÖR ALLMÄN PLATSMARK

- Utforma korsningen mellan Göteborgsvägen och Nysätersvägen med fokus på gång- och cykeltrafik
- Möjliggör ny gång- och cykelväg som kopplar ihop Nohabgatan med Göteborgsvägen via Gullrisgatan

PRINCIPER FÖR KVARTERSMARK

Volym, skala och höjder

- Tillkommande volymer harmoniserar och anpassar sig till omringlinggande bebyggelse i volym och skala
- Anpassa byggnadens höjd för att skapa en övergång mellan den storskaliga bebyggelsen på Innovatum med de småskaliga villorna i Skoftebyn
- Bibehåll en remsa med förgårdsmark mot Göteborgsvägen

Fasader, takutformning och entréer

- Använd robusta material så att nya byggnader erhåller samma typ av uttryck, robusthet och kvalitet i sina material som kringliggande bebyggelse
- Använd dova, pigmentstarka kulörer i varma toner
- Använd en variation av fasadkulörer för att bryta ner skalan på byggnadsvolymen
- Återbruka och återskapa material, element och detaljer från den befintliga byggnaden
- Utforma gavelmotivet mot korsningen mellan Göteborgsvägen och Nysätersvägen så att det fortsatt utgör ett karaktärsskapande tillskott i stadsbilden
- Markera byggnadens takfot
- Anordna entréer mot Göteborgsvägen - tydligt markerade, uppglasade och väl upplysta
- Utkragande balkonger mot Göteborgsvägen får inte placeras på bottenplan
- Utforma våningshöjd och fönstersättning i bottenplan mot korsningen mellan Nysätersvägen och Göteborgsvägen så att centrumverksamhet möjliggörs

Privata utemiljöer

- Utforma gårdsytan som en kvalitativ vistelseyta med en variation av funktioner så som vila, närrekreation och lek
- Skapa tydliga gränser mellan offentliga och privata utemiljöer med hjälp av häckar, staket och komplementbyggnader
- Bevara eller återskapa karaktären på befintlig grönska
- Uppnå en grönytefaktor på minst 0,6

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING 5

<i>Bakgrund</i>	5
<i>Syfte</i>	5
<i>Tidigare ställningstaganden</i>	6
<i>Stadsbyggnadsprinciper</i>	
<i>Metod</i>	7
<i>Genomförande</i>	8

KARAKTÄRISERING 8

<i>Stadsdelen</i>	8
<i>Stadsbild och bebyggelsestruktur</i>	
<i>Offentliga platser och grönytor</i>	
<i>Gaturum och stråk</i>	
<i>Volym, skala och höjder</i>	
<i>Användning, målpunkter och service</i>	
<i>Inom kvarteret</i>	
<i>Arkitektoniska och kulturhistoriska värden</i>	21

RIKTLINJER OCH ANVISNINGAR 22

<i>Förtätning och utveckling av befintlig bebyggelse</i>	23
<i>Komplettering av befintlig bebyggelse med fokus på blandstaden</i>	26
<i>God gestaltning och variation</i>	27
<i>Trygga, trivsamma och framkomliga gator</i>	31
<i>Utveckla gröna miljöer</i>	34

STÖD I PLAN- OCH BYGGLAGSTIFTNINGEN 36

<i>Hänsyn och god helhetsverkan</i>	36
<i>God form-, färg- och materialverkan</i>	36
<i>Varsamhetskravet</i>	36
<i>Förvanskningförbudet</i>	36

INLEDNING

BAKGRUND

Trollhättans kommun bedriver ett långsiktigt arbete med gestaltningsfrågorna utifrån målsättningarna i den nationella arkitekturpolicyn "Politik för gestaltad livsmiljö". Det övergripande ställningstagandet och målsättningen i politik för gestaltad livsmiljö är:

"Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön."

I stadens översiktsplan, "Översiktsplan 2013: Plats för framtiden", beskrivs betydelsen av den arkitektoniska utformningen på följande sätt:

"Den arkitektoniska utformningen av byggnaderna och gestaltningen av det offentliga rummet i övrigt ska präglas av skönhet och duglighet. Omsorg om människorna ska vara ledstjärna och miljön ska tåla att användas och åldras."

Arkitektur och formgivning är av central betydelse för hur vi kan leva våra liv och frågor om vardagsmiljöns gestaltning och praktiska funktion är viktiga välfärdsfrågor. Omsorgen om våra gemensamma miljöer handlar också om demokrati och rättvisa i traditionell mening."

Den gestaltade livsmiljön har betydelse för både funktion, upplevelse och robusthet och kan vara ett kraftfullt verktyg för faktisk förändring och hållbar utveckling. Utgångspunkten i Trollhättans stads hållbarhetspolicy är att hållbar stadsutveckling utgår från att planering och utveckling av städer ska bidra till miljömässigt, socialt och ekonomiskt långsiktigt hållbar utveckling. Det handlar om att åstadkomma goda livsmiljöer och väl fungerande och robusta städer som utformas så att de är till för alla. Den fysiska miljöns utformning kan bidra till att minska segregation, öka tillgängligheten och den sociala sammanhållningen samt ge förutsättningar för att nå nationella klimat- och miljömål. Arkitektur, form, design, konst och kulturarv är viktiga verktyg som kan bidra till en positiv samhällsutveckling och möta olika typer av samhällsutmaningar.

Mot bakgrund av detta har samhällsbyggnadsnämnden beslutat att gestaltningsprogram ska upprättas i samband med detaljplanering i centrala staden samt i övriga projekt där den föreslagna byggnationen har stor inverkan på stads- och landskapsbilden. I samband med beslut om start-PM för den aktuella detaljplanen har beslut fattats att ett gestaltningsprogram ska tas fram och utgöra planeringsunderlag för det fortsatta arbetet. Gestaltningsprogrammet upprättas av projektledande planarkitekt i samråd med stadsbyggnadsstrateg, berörd fastighetsägare och arkitekt samt tjänstepersoner från övriga berörda förvaltningar.

SYFTE

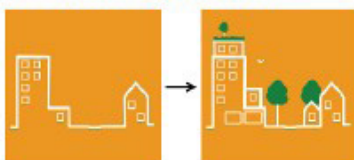
Syftet med ett gestaltningsprogram är att stärka långsiktig kvalitet och hållbarhet under samhällsbyggnadsprocessens alla skeden. Riktlinjer och anvisningar utformas för att ge stöd för detaljplaneprocessen samt det framtida genomförandet av projektet genom att förtydliga intentionerna för utformning av allmän plats- och kvartersmark.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

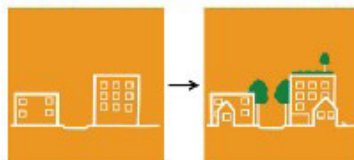
Stadsbyggnadsprinciper

För att underlätta förståelsen av översiktsplanen och vad den innebär för våra fysiska miljöer har den sammanfattats i tio viktiga principer för byggnation och stadsutveckling. Principerna visar hur Trollhättan ska utvecklas i framtiden och är en kompass för genomförandet av "Översiktsplan 2013: Plats för framtiden". Principerna handlar om allt från att koppla samman staden till att tillgängliggöra den, de beskriver ambitioner om att blanda boendeformer och bygga blandstad, att värna gröna miljöer och tillgängliggöra älven, att vi ska resa hållbart och skapa trygga gaturum. Stadsbyggnadsprinciperna är ett verktyg i gestaltningsprogrammet för att identifiera befintliga värden samt värden som behöver stärkas och utvecklas och hur det kan genomföras.

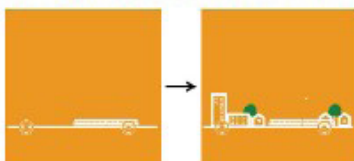
1. Förtätning och utveckling av befintlig bebyggelse

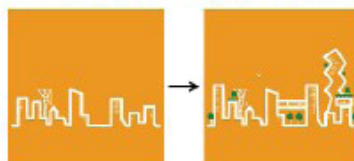
2. Komplettering av befintlig bebyggelse med fokus på blandstaden

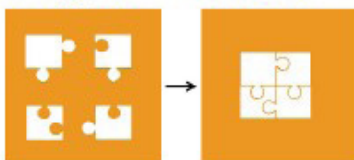
3. Bygga i kollektivtrafiklägen

4. God gestaltning och variation

5. Koppla samman staden

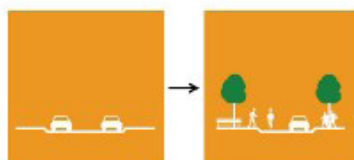
6. Tillgängliga miljöer, mentalt och fysiskt

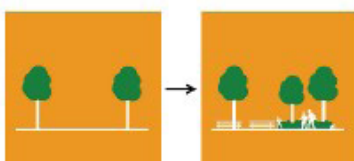
7. Ökande andelar gång-, cykel- och kollektivtrafik

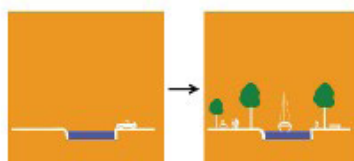
8. Trygga, trivsamma och framkomliga gator

9. Utveckla gröna miljöer

10. Komma närmare älven

METOD

Gestaltningssprogrammet påbörjas parallellt med att detaljplanearbetet startas upp och inleds med en karaktärisering som identifierar viktiga styrkor och utmaningar i den befintliga miljön. Riktlinjer och anvisningar utformas sedan för att tydliggöra hur viktiga värden kan tillvaratas och hur uppmärksammade behov i den fysiska miljön kan åtgärdas genom att nya värden tillskapas. Riktlinjerna utgår stadsbyggnadsprinciperna och karaktäriseringen. Även utredningar så som social konsekvensanalys och ekosystemtjänstanalys är viktiga underlag. Gestaltningssprogrammet godkänns i samband med att detaljplanen antas.

KARAKTÄRISERING

De särskilda kvaliteter och karaktärsdrag som finns i närmiljön och som uttrycker dess särart och identitet beskrivs i följande avsnitt för att de ska kunna tas tillvara och utvecklas på ett medvetet sätt. Karaktäriseringen väver även in de lokala förutsättningarna avseende kulturella och sociala värden och behov. Karaktäriseringen ger därmed stöd för en bedömning av vilka riktlinjer och anvisningar som krävs för att utformningen av hela den bebyggda fysiska miljön ska utvecklas mot ett alltmer hållbart samhälle, med trivsamma miljöer som inbjuder till ett rikt och varierat liv.

STADSDELEN

Stadsbild och bebyggelsestruktur

Fastigheten Gullriset 2 ligger längs Göteborgsvägen i den norra delen av stadsdelen Skoftebyn. Göteborgsvägen utgör en viktig länk från Skoftebyn till centrum och stadsdelarna väster om älven.

Längs Göteborgsvägen kantas gaturummet av tallarna i Starkoddersparken på västra sidan och småskaliga villaträdgårdar på den östra sidan. Precis när stadsdelen Karlstorp övergår i Skoftebyn vänder sig Gullrisets fasad som en fond mot korsningen och utgör en viktig sinnebild. Här öppnar också Nohab-parken upp sig och byggnaderna på Innovatum möter Gullriset. Den befintliga byggnaden på Gullriset 2 var ursprungligen personalmatsal för arbetarna på NOHAB. Byggnaden i Gullriset 2 har en karaktäristisk utformning som är ett viktigt landmärke och en nod i bebyggelsestrukturen som kopplar samman stadsdelarna Karlstorp, Skoftebyn och Innovatum.

Innovatumområdet ligger mellan Bergkanalen och Skoftebyn och har sin grund i den mekaniska verkstad, Nohab, som startades i mitten av 1800-talet. Miljön präglades av industriverksamheten och byggnadernas form följde funktionen. När produktionen började ta fart på Nohab började också småhusbebyggelsen i Skoftebyn att växa fram, sida vid sida med industriområdet. Miljön i Skoftebyn var lugnare, grönnare och bebyggelsestrukturen växte fram organiskt i landskapet. De två stadsdelarna var karaktäristiska motpoler men ändå beroende och en förutsättning för varandra. Den befintliga byggnaden på Gullriset 2 uppfördes år 1955 som en personalrestaurang för de anställda på Nohab. Restaurangen hade nära gångavstånd för de anställda och samtidigt

Längs Göteborgsvägen norr om Gullriset 2 kantas gaturummet av tallarna i Starkoddersparken på västra sidan och småskaliga villaträdgårdar på den östra sidan.

Precis när stadsdelen Karlstorp övergår i Skoftebyn vänder sig Gullrisets fasad som en fond mot korsningen och utgör en viktig sinnebild.

Nysätersvägen 1956. Bild från Innovatums bildarkiv.

Personal matsal 1956. Bild från Innovatums bildarkiv.

Karaktären på Innovatumområdet präglas idag av de äldre industribyggnaderna som vittnar om tidigare användning tillsammans med modernt utformade tillskott i miljön. Bild från Nohabgatan.

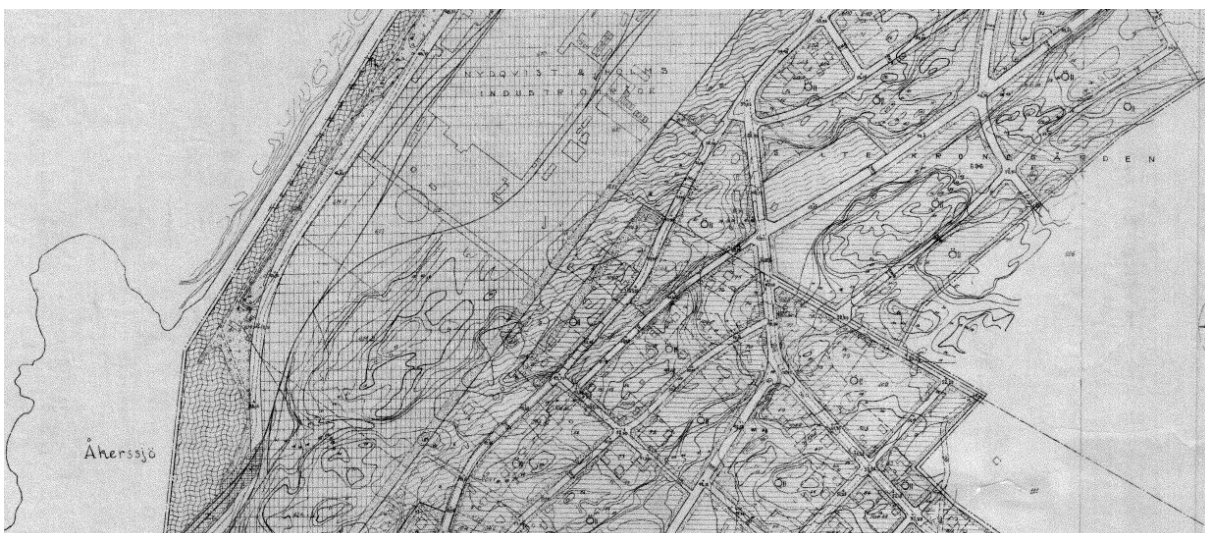
erbjöds de en paus från industrimiljön i den lugnare och grönnare stadsdelen Skoftebyn. De två stadsdelarna sammanlänkades genom personalmatsalen och platsen blev en brygga mellan det storskaliga industriområdet och den småskaliga bostadsbebyggelsen.

Idag består Innovatumområdet av en blandning av byggnader från olika tidsepoker. Under slutet av 1900-talet omvandlades verksamhetsområdet Nohab till Innovatumområdet. Karaktären på området präglas idag av de äldre industribyggnaderna som vittnar om tidigare användning tillsammans med modernt utformade tillskott i miljön. Området är idag ett utvecklingscentrum för tillväxt, forskning och som för närvarande även utvecklas med bostäder.

I Skoftebyn karaktäriseras strukturen av oregelbundna kvarter i en kuperad terräng och bebyggelsen är anpassad efter rådande markförhållanden. I planbeskrivningen för Skoftebyn som upprättades 1949 beskrivs Skoftebyn som ett kuperat område som trots att det utifrån den aspekten är svårexploaterat idag bedöms vara tättbebyggt. I planen regleras i huvudsak att endast en huvudbyggnad och en komplementbyggnad får finnas och att man måste riva befintlig bebyggelse om man ska bygga nytt. Det slingrande vägnätet, nästan helt utan raka linjer, vittnar om en organiskt framväxt stadsdel där husen kom först och lade grunden för både vägnät och kvarterindelning. En viktig anledning till planläggningen 1949 var därför dels att

Skoftebyn karaktäriseras av en grönskande struktur med ett slingrande vägnät och bebyggelse som är placerad i den kuperade terrängen. Bild från södra delen av kvarteret Gullriset.

Del av stadsplan för Skoftebyn från 1949 med syfte att förbättra gatunätet och säkerställa grönområden.

öka framkomligheten genom att förbättra gatunätet på olika sätt, dels att säkerställa att större grönska och parkområden skulle finnas. Grönskan är ett viktigt karaktärsdrag i stadsdelen, både de offentliga parkerna och de privata trädgårdarna. I bebyggelsestrukturen finns en ödmjukhet i anpassningen till naturen och omgivningens förutsättningar där naturliga hållar har bevarats. Områdets oregelbundna gatunät och bebyggelsens anpassning efter terrängen bidrar till platsens kulturhistoriska värde.

Offentliga platser och grönytor

Offentliga platser är till exempel parker, torg och naturområden. Dessa platser är ytkrävande och det är viktigt att tillräckligt stor andel av stadens yta avsätts till dessa funktioner. Skoftebyn har en stor andel parkmark och de gröna ytorna har ett stort värde och är ett viktigt inslag i bebyggelsestrukturen som definierar stadsdelens särart och identitet. Parkerna utgör viktiga komplement till de privata trädgårdarna och fungerar som mötesplatser, rekreation och lekmiljöer för de boende. Signifikant för vegetationen i Skoftebyn är tallar och tallskog. I Skoftebyn finns inga offentliga torg. 300 meter söder om Gullriset 2 ligger dock Skoftebytorget, som namnet till trots är ett mindre park- och lekområde.

Direkt sydöst om Gullriset 2 finns ett mindre park- och lekområde, Kronomossen. Parken består av en lekyta med en lekplats samt naturmark som används av barn i området för lek. Tydliga spår av användning finns i parken, så som kojbygge, vittnar om att parken utgör en viktig mötesplats för barn i området.

Väster om Gullriset 2 sträcker sig Starkoddersparken vilket är en långsmal närpark mellan Innovatumområdet och Skoftebyn. Parken består främst av naturmark och har få vistelsekvaliteter, i vissa delar av parken finns dock spår av kojbygge och spontanlek. Parken utgör en viktig grön buffert mellan Skoftebyn och Innovatumområdet och fungerar också som spridningskorridor.

Innovatumområdet präglas av hårdgjorda ytor och här saknas inslag av park och grönområden. Här finns ett antal mindre platsbildningar och torg. Bland annat finns ett torg utanför entrén till N3 med sittplatser i olika former och planteringar i odlingslådor. Torgen på Innovatum fungerar som samlings- och uppehållsplatser för besökare och arbetande på Innovatumområdet.

Kronomossen består av en lekyta med en lekplats samt naturmark.

Starkoddersparken är en långsmal närpark mellan Innovatumområdet och Skoftebyn.

Gaturum och stråk

Skoftebyn har bra gång- och cykelnät med kopplingar till de flesta delarna av staden, utom till den västra sidan av älven.

Göteborgsvägen är ett viktigt stråk för gång- och cykeltrafik som kopplar ihop med många andra stråk i staden. Det är dessutom ett viktigt stråk för buss- och biltrafik i och med kopplingen till E45 och centrala staden. Göteborgsvägen upplevs på stora delar som storskalig med bred köryta och relativt smala trottoarer. Här är det bilen som dominerar trafikrummet. Många villor vänder sig från Göteborgsvägen och har sina entréer mot mindre lokalgator i kvarteren. Göteborgsvägen kantas av staket och häckar som skyddar villabebyggelsen mot buller. Här förekommer ett antal mindre servicefunktioner som exempelvis en cykelaffär och en mindre pizzeria.

Nysätersvägen har en lugnare karaktär och stråket utgör inte en viktig länk i stadsväven. Villabebyggelsens entréer vänder sig i huvudsak mot gaturummet och sektionen kantas på västra sidan av tallarna och berghällarna i Starkoddersparken.

Stråken på Innovatumområdet är dåligt integrerade med resten av stadsväven. Detta beror till stor del på de stora byggnadsvolumerna som fungerar som långsträckta barriärer och begränsar tvärstråken in i området. Ett av de tvärstråk som faktiskt leder in till Innovatumområdet är

Torg utanför N3.

På Göteborgsvägen dominerar bilen trafikrummet och kantas av staket och häckar som skärmar av villabebyggelsen. Bild från Göteborgsvägen söder om Gullriset 2.

Längs Nysättersvägen vänder sig bebyggelsens entréer mot gatan. Bild från kvarteret Gullriset mot Nysättersvägen.

Gullrisgatan utgör en entré till Innovatumområdet med karaktär av en bakgata.

Gullrisgatan, vilken idag saknar planlagd gång- och cykelväg och endast en smal trottoar leder in på Innovatumområdet. Gatans karaktär signalerar att detta inte är en huvudentré till Innovatumområdet utan har känslan av en bakgata. Sektionen med den smala trottoaren på norra sidan av gatan uppmuntrar inte till gång- och cykeltrafik och har en brant lutning på 7%. Det innebär en mindre god standard för gång- och cykel och en lutning som inte är tillgänglighetsanpassad. I den sociala konsekvensanalysen för Gullriset 2 lyftes trygghetsfrågan längs Gullrisgatan. Både i form av belysning och i form av trafiksäkerhet för barn och unga som rör sig till och från N3. Delar av Gullrisgatan är idag inte planlagd som GATA och därmed ej planenlig.

En viktig nod i nätet är korsningen mellan Göteborgsvägen och Nysättersvägen samt i förlängningen även Gullrisgatan. Rummet har en stor potential som mötesplats för människor som rör sig både inom stadsdelen och mellan stadsdelar. Potentialen tas idag inte omhand och rummet upplevs som hårdgjort, otydligt och trafikdominerat. Gångbanorna är smala och det finns inga passager eller cykelbanor. Det saknas en omsorg om gång- och cykeltrafikanterna.

Korsningen mellan Göteborgsvägen och Nysätersvägen samt i förlängningen även Gullrisgatan.

Smitväg över fastigheten Gullriset 2. Bild från Göteborgsvägen.

Över fastigheten Gullriset 2 löper en smitväg på kvartersmark som observerats vara välanvänd av de boende i området. Gångstråket fungerar som en genväg mellan Göteborgsvägen och Nysätersvägen vidare mot Innovatumområdet.

Volym, skala och höjder

Bebyggelsens form, höjd och skala har stor betydelse för karaktären i ett område. Det påverkar också vistelsekvaliteter på gårdar och gator och proportionerna mellan bebyggelsen och gaturummet eller gårdsytan är viktiga för att skapa goda solförhållanden.

På Innovatumområdet präglas den äldre bebyggelsen av stora volymer som vittnar om tidigare funktion och användning. De äldre volymerna har stort fotavtryck och karaktäriseras av sin utbredning snarare än bebyggelsens höjd. Områdets nyare tillskott präglas också av storskalighet men tillåts sticka uppåt också i höjd. Byggnaderna på Innovatumområdet ligger cirka tre meter lägre i topografin än bebyggelsen i Skoftebyn. På fastigheten Maskinverkstaden 1 har Eidar fått bygglov att bygga studentbostäder i sju våningar. Byggnaden ligger i mötet mellan de två stadsdelarna och kommer att skapa en fond både för Nysätersvägen och för

Bild från 3D-modell. Studentbostäder i sju våningar illustrerade i mörkgrått som en fond bakom Gullriset 2.

Byggnaderna på Innovatumområdet ligger cirka tre meter lägre i topografin än bebyggelsen i Skoftebyn. I fonden syns Gullriset 2.

Göteborgsvägen. Från Gullriset 2 kommer Innovatumområdet i och med den nya byggnaden att upplevas som högre och mer storskaligt.

Bebyggelsen omkring Gullriset 2 präglas av sin småskalighet och består av fristående småhus i 1-2 våningar. Volymernas placering är tydligt anpassade efter terrängen och de rådande markförhållandena på platsen. De små volymerna som varierar med landskapet skapar en tydlig rytm i stadsbilden där huskropparna återkommande varvas med grönska och siktlinjer.

Den befintliga byggnaden på Gullriset 2 anpassar sig efter terrängen och trappar ner mot norr. Volymen bidrar genom sin höjd och utformning till en harmonisk övergång mellan Innovatum och Skoftebyn. Byggnaden har en tidstypisk gestaltning som består av två kroppar som är sammansatta där formen följer funktionen. Volymen knyter genom sin skala och höjd an till den kringliggande bebyggelsen i Skoftebyn. Dessutom utgör den en naturlig länk till bebyggelsen på Innovatum eftersom byggnaden ligger högre än bebyggelsen på Innovatumområdet.

Byggnad trappar mot norr. Bild från Göteborgsvägen.

Användning, målpunkter och service

En blandning av funktioner skapar möjligheter för människor att röra sig i staden över hela dygnet, vilket ökar tryggheten och bidrar till en levande stad. Funktionsblandning bidrar dessutom till att fler väljer att gå eller att cykla istället för att ta bilen.

I Skoftebyn domineras användningen av bostäder, och främst privata villor. Här finns enstaka mindre servicefunktioner så som en pizzeria och en cykelaffär. På Innovatumområdet finns många viktiga målpunkter så som privata företag av olika sorter, restauranger, vårdcentral, bank, sportanläggning och offentlig service så som N3 och konsthallen. Även kultur som Innovatum science center och SAAB-museet. I Trollhättans stads etableringsstrategi "Invest Trollhättan" pekas Innovatumområdet ut som ett område med särskilt goda förutsättningar för etableringar i Trollhättan. Näringsgrenar som ska prioriteras på Innovatumområdet är besöksnäring och kreativa och kulturella näringar samt framtidens mobilitet och digitala innovationer. Strategin betonar vikten av att samla etableringarna i ett kluster på Innovatumområdet för att stärka potentialen.

På Innovatum finns idag omkring 300 stycken bostäder i form av bostadsrätter. Studentbostäder i hyresrättsform har fått bygglov men det är i dagsläget osäkert när dessa börjar byggas.

Inom kvarteret

Fasader, takutformning och entréer

Bebyggelsen närmast Gullriset 2 består till stor del av bostadshus från 1950- till 1960-talet, den så kallade folkhemsperioden. Även bostadshus från 1970-talet är vanligt förekommande. De nya stadsplanerna som togs fram under folkhemsperioden reglerade bebyggelsen genom höjd, placering och storlek. Bebyggelsen placerades oftast i terrängen och fick därför karakteristiska byggnadsvolymer, ofta förskjutna i både höjd och sidled. Precis som det låter var det en period där folkets hem prioriterades och nu skulle det bo en familj i varje villa. Det skulle vara friliggande villor på stora tomter. Bilens intåg i samhället blir tydligt märkbar och garage blir alltmer populärt. Husen är oftast relativt enkla men genom varierande fasadmateriäl, väl utformade detaljer och spännande byggnadsvolymer skapades karakteristiska hus som idag är starkt förknippade med tiden och Skoftebyn.

Befintlig byggnad på Gullriset 2. Entré mot Nysätersvägen.

Befintlig byggnad på Gullriset 2. Fasad mot Göteborgsvägen.

Det dominerande fasadmaterialet i kvarteren närmast Gullriset är gult och rött tegel. Byggnadsmaterialen har hög kvalitet och är valda med omsorg. Kontrasterande material så som puts, trä eller keramiska plattor är vanligt för att skapa en livfull och spännande fasad. Husen från 1970-talet skiljer sig tydligt från de tidigare arkitekturidealen och här syns nyare material så som mexisten, ofta i kombination med brun eller svart panel och mörkbetsade fönsterbågar och karmar. Taktyperna varierar och följer oftast byggnadernas asymmetriska formspråk. De flesta husen har sadeltak med tegel- eller betongpannor. Fönster och entrépartier har en lekfull utformning och entréer är ofta placerade mitt på fasaden. Återkommande är omsorgsfullt utformade järnstaket på balkonger och trappräcken. Färgskalan i området domineras av dova, ganska pigmentstarka kulörer i varma toner. Vitt är underordnat i miljön, liksom kalla färger. Bebyggelsen i området har, trots en del förändringar i hög grad bevarat sin ursprungliga karaktär i form av uttryck och material.

Den befintliga byggnaden på Gullriset 2 har en lekfull arkitektur som laborerar med olika material mot varandra. Byggnadsmaterialen är av god kvalitet och består av exempelvis rött och gult tegel, betong, puts, natursten och kopparplåt. Uttrycket genomsyras av en experimentlusta och en hög detaljeringsgrad så som smidesdetaljer på räcken och detaljutformning i fasaden.

Privata utemiljöer

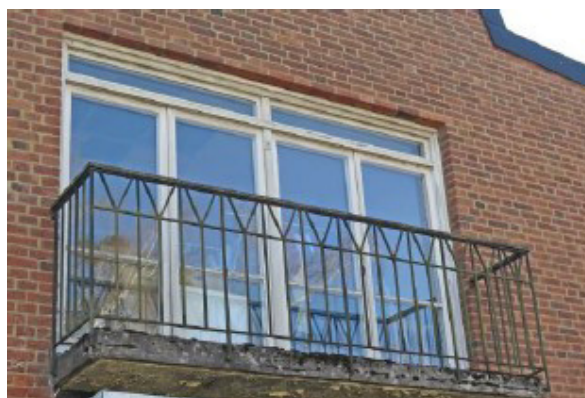
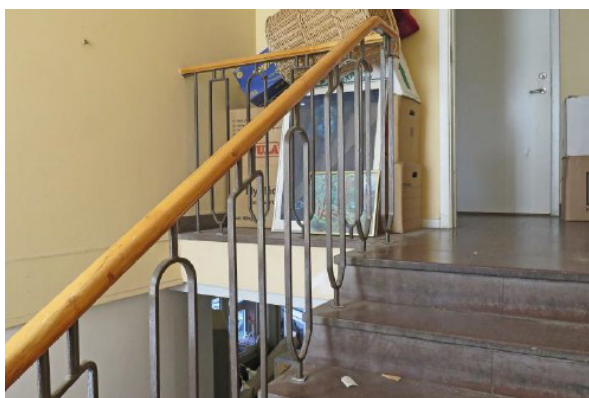
De privata utemiljöerna i Skoftebyn karaktäriseras av den kuperade terrängen och de naturliga utemiljöerna. Precis som bebyggelsen så anpassar sig trädgårdarna efter de naturliga förhållandena med slingrande stenbeläggningarna och odlingar i terräng. Trädgårdarna är välplanerade och de uppvuxna äppelträden och stora syrenbuskarna vittnar om att utemiljöerna i hög grad bevarat sin ursprungliga karaktär.

ARKITEKTONISKA OCH KULTURHISTORISKA VÄRDEN

I samband med det samrådsförslag till kulturmiljöprogram som togs fram 2014, som ej blev antaget, utförde kommunen kulturmiljöinventeringar. Den befintliga byggnaden på Gullriset 2 samt tre ytterligare fastigheter i kvarteret Gullriset pekades ut som kulturhistoriskt intressanta. Byggnader som klassificeras med kulturhistoriskt intressant har ofta genomgått vissa ändringar men anses fortfarande vara intressanta och spegla en värdefull bebyggelseperiod eller vara del av en större bebyggelsemiljö. Gemensamt för de utpekade byggnaderna är den tidstypiska gestaltningen med gedigna byggnadsmaterial.

Eftersom det saknas en mer detaljerad motivering till varför byggnaden på Gullriset 2 är utpekad som kulturhistoriskt intressant har en kulturmiljöutredning tagits fram i samband med detaljplanen.

I kulturmiljöutredningen beskrivs de kulturhistoriska värdena för byggnaden som utgörs av en väl genomarbetad och tidstypiska gestaltning med två sammanfogade byggnadskroppar och gedigna byggnadsmaterial som mycket väl speglar sin tid. Genom gestaltning och detaljutformning samt material och anpassning till terrängen vittnar byggnaden om de rådande arkitekturströmningarna och gängse byggnadsteknik under 1950-talet i allmänhet och utformning av publika byggnader i synnerhet. Byggnaden har, trots en del förändringar, i hög grad bevarat sin ursprungliga karaktär i form av uttryck och material, som präglas av hög kvalitet i bland annat tegelfasader, byggnadsdelar av natursten och kopparplåt samt fönsterpartier av trä. Byggnaden har en i huvudsak bevarad planlösning och välbevarade partier av interiören som är värdefulla. Den ursprungliga planen är läsbar med en stor matsal för de kollektivanställda på bottenvåningen och mindre matsalar för tjänstemän och direktionen inklusive rökrum och sällskapsrum vilket vittnar om en uppdelning av företagets olika personalgrupper i olika

Exempel på kulturhistoriskt värdefulla byggnadsdelar. Foto: Lars Bergström & Ulf Larsson. Från Kulturmiljöutredningen.

hierarkier. Genom sin särpräglade utformning är byggnaden ett pedagogiskt exempel på hur samlingslokaler utformades i mitten av förra seklet.

Vidare beskriver utredningen byggnaden på Gullriset 2 som en viktig länk mellan det småskaliga bostadsbebyggelsen öster om Nysätersvägen och den mer storskaliga industribebyggelsen på Innovatumområdet. Genom sin volym, fasadmateriell, höjd och utformning fungerar byggnaden som en naturlig övergång mellan de två områdena.

Byggnadens koppling till NOHAB har en betydelse för förståelsen av Trollhättans historia och utveckling under 1900-talet. Byggnaden symboliserar framåtskridande i en expansiv period i företagets och Trollhättans historia och behovet av en personalmatsal vittnar om de lokala industrisamhällets framtidstro vid seklets mitt. Det är en byggnad som många människor kan känna samhörighet med och identifiera sig med i form av minnen och upplevelser från sitt arbetsliv, oavsett om minnena är positiva eller negativa. Byggnaden är ritad av firman F.O. Peterson & Söner vilket bidrar till värdet dels för firmans roll i gestaltningen av restaurangbyggnaden, men även i relation till de många andra byggnader de var upphovsmän till i framför allt Göteborg med omnejd.

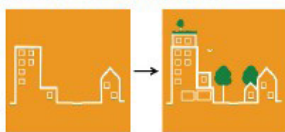
Kulturmiljöutredningen konstaterar att när den befintliga byggnaden rivs försvinner de kulturhistoriska värdena som byggnaden besitter. Dessutom riskerar kopplingen mellan industriområdet och bostadsbebyggelsen att försvagas. Den nya byggnaden riskerar att upplevas som en barriär som visuellt skiljer de småskaliga bostadsområdet från Innovatumområdet.

RIKTLINJER OCH ANVISNINGAR

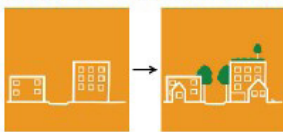
Riktlinjerna har tagits fram med utgångspunkten att den befintliga byggnaden på Gullriset 2 ska rivas och ersättas med en ny byggnad. En kulturmiljöutredning har tagits fram för att dokumentera de kulturmiljövärden som byggnaden besitter. Utredningen poängterar att många av de kulturhistoriska värden som finns går förlorade då byggnaden rivs, och att genom en ombyggnad skulle fler värden kunna bevaras. Att bevara byggnader är också viktigt ur ett hållbarhetsperspektiv. Den föreslagna utvecklingen av fastigheten har redan från början varit att riva det befintliga och ersätta med en ny byggnad. I riktlinjerna för gestaltungsprogrammet är det därför dels viktigt att i viss mån låta särdragen från den ursprungliga byggnaden leva vidare i utformningen av den nya bebyggelsen, dels uppmärksamma hållbarhetsaspekten och det kulturhistoriska värdet i återbruk av byggnadsdelar. Sammantaget kan dessa riktlinjer i viss mån bidra till att upplevelsevärden som förknippas med kulturmiljön kan leva vidare genom exempelvis det arkitektoniska uttrycket och bibehållande av identitetsskapande och miljöskapande värden.

Riktlinjer och anvisningar för den framtida utvecklingen inom Gullriset 2 utgår som tidigare nämnts från de stadsbyggnadsprinciper som togs fram i samband med att översiktsplanen för Trollhättan antogs. Stadsbyggnadsprinciperna utgör ett verktyg för att identifiera befintliga värden på platsen samt värden som behöver stärkas och utvecklas, och för Gullriset 2 har fem stadsbyggnadsprinciper valts ut som relevanta för den framtida utvecklingen. För varje princip presenteras ett antal konkreta riktlinjer och anvisningar för hur principerna kan genomföras. Följande fem principer har valts ut:

1. Förtätning och utveckling av befintlig bebyggelse

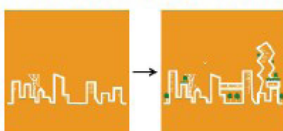
2. Komplettering av befintlig bebyggelse med fokus på blandstaden

3. Bygga i kollektivtrafiklägen

4. God gestaltning och variation

5. Koppla samman staden

6. Tillgängliga miljöer, mentalt och fysiskt

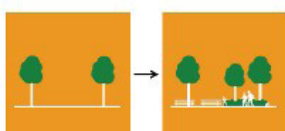
7. Ökande andelar gång-, cykel- och kollektivtrafik

8. Trygga, trivsamma och framkomliga gator

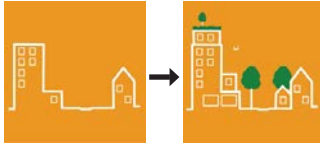

9. Utveckla gröna miljöer

10. Komma närmare älven

Förtätning och utveckling av befintlig bebyggelse

"I våra mest centrala delar vill vi ha in mer boende, mer affärer, mer folkliv och mer verksamheter. När vi förtätar och utvecklar befintlig bebyggelse ska också grönska föras in där det är möjligt, som på väggar, tak eller i alléer."

I Översiktsplan 2013 – Plats för framtiden, antagen av kommunfullmäktige 2013, är området utpekat som ett område med blandad och småskalig bebyggelse. För dessa områden eftersträvas en varsam förtätning. För Gullriset 2 handlar en varsam förtätning om att utforma bebyggelsen så att den genom sin höjd, volym och gestaltning harmoniserar med bebyggelsen i Skoftebyn och på Innovatumområdet. Platsen har ett kulturhistoriskt värde som länk mellan de två områdena och den nya bebyggelsen ska fungera sammanbindande och inte utgöra en barriär. När vi förtätar på Gullriset 2 är det också viktigt att den grönska och anpassning till terrängen som är karaktäristisk för Skoftebyn och platsen idag bevaras.

1. Tillkommande volymer harmoniserar och anpassar sig till omringliggande bebyggelse i volym och skala

Bebyggelsen i Skoftebyn karaktäriseras av volymer som är förskjutna både i höjd och sidled, och den befintliga byggnaden på Gullriset 2 består av två sammanfogade volymer. Variationen skapar en lekfullhet som bryter ner skalan, och detta grepp är en viktig byggsten även för tillkommande och ny bebyggelse för att anpassa sig till kringliggande bebyggelse.

Vid maximal exploatering enligt plankartan är det möjligt att placera en långsträckt byggnad längs med Göteborgsvägen. För att nå målet om att harmonisera med omringliggande bebyggelse kan volymen varieras med in- och utdrag som bidrar till att ta ner skalan. Även balkonger bidrar till en variation i fasaden som hjälper till att ta ner skalan.

Bebyggelseförslag från Arkitekterna Krook & Tjäder som exemplifierar hur in- och utdrag i volymen bidrar till att ta ner skalan på en större volym på platsen.

Bebyggelseförslag från Arkitekterna Krook & Tjäder som exemplifierar hur en mindre skala på tillkommande bebyggelse anpassar sig till platsen.

Vid en mindre exploatering så kan bebyggelsestrukturen i sig vara tillräcklig för att möta och anpassa sig till omkringliggande bebyggelse

Hantering: Redovisas och följs upp i prövning av bygglov. I detaljplanen regleras så att den tillåtna byggnadsarean är mindre än marken som får bebyggas, vilket skapar möjlighet att variera in- och utdrag.

2. Anpassa byggnadens höjd för att skapa en övergång mellan den storskaliga bebyggelsen på Innovatum med de småskaliga villorna i Skoftebyn

Bild från 3D-modell som visar hur byggnadshöjden anpassats för att länka samman Innovatum och Skoftebyn. Studentbostäder i sju våningar illustrerade i mörkgrått som en fond bakom Gullriset 2. Bebyggelseförslag av Arkitekterna Krook & Tjäder illustrerat på Gullriset 2.

2. Anpassa byggnadens höjd för att skapa en övergång mellan den storskaliga bebyggelsen på Innovatum med de småskaliga villorna i Skoftebyn

Det är viktigt att den/de nya byggnaden/byggnadernas genom sin byggnadshöjd länkar samman områdena och inte upplevs som en barriär som visuellt skiljer det småskaliga bostadsområdet från Innovatum. Den nya bebyggelsen på Gullriset 2 tillåts vara fyra våningar mot korsningen i norr. Här tillåts en lite högre höjd då korsningen utgör en viktig fond och entré till Skoftebyn. Här möter även byggnaden de storskaliga byggnaderna på Innovatumområdet och Eidars planerade studentbostäder som tillåts uppgå till sju våningar.

Byggnaden trappar sedan längs Göteborgsvägen ner till tre våningar för att möta skalan på villabebyggelsen i kvarteret Gullriset.

Illustration av bebyggelse där hela byggrätten enligt planen inte utnyttjas. Bild från 3D-modell som visar hur byggnadernas anpassning till terrängen i kombination med volym och skala anpassats för att länka samman Innovatum och Skoftebyn. Bebyggelseförslag av Arkitekterna Krook & Tjäder illustrerat på Gullriset 2.

Även vid en mindre exploatering på platsen är det viktigt att tillkommande bebyggelse anpassas till terrängen för att inte utgöra en barriär.

Hantering: Högsta byggnadshöjd regleras i detaljplanen.

3. Bibehåll en remsa med förgårdsmark mot Göteborgsvägen

Den befintliga byggnaden är placerad 3-4,5 meter från fastighetsgräns längs Göteborgsvägen och har en karaktäristisk grönremsa mellan fasad och gata. Den nya byggnaden placeras med ett avstånd på 1,5 meter från fastighetsgräns mot Göteborgsvägen för att kunna bibehålla en remsa med förgårdsmark mot gatan.

Hantering: Minst 1,5 meters förgårdsmark mot Göteborgsvägen regleras i detaljplanen.

Komplettering av befintlig bebyggelse med fokus på blandstaden

"I många av våra bostadsområden utanför centrum är det oftast en boendeform som dominerar kraftigt, antingen villor eller flerbostadshus. För att möjliggöra boendekarriär och få en mer blandad sammansättning av boende inom området vill vi se mer villor och radhus i våra storskaliga miljonprogramsområden, på samma sätt som vi vill se fler lägenheter i våra villaområden. Att en ung vuxen vill flytta hemifrån, att barnfamiljen växer ut lägenheten eller att pensionären inte längre orkar med sin trädgård ska inte vara en anledning till att behöva lämna sitt bostadsområde."

För Gullriset 2 handlar det om att förtäta med lägenheter i Skoftebyn som domineras av småhus, vilket är syftet med detaljplanen. Att skapa blandstad handlar också om att komplettera områden som domineras av bostäder med verksamheter i lämpliga lägen. En blandning av funktioner skapar möjligheter för människor att röra sig i staden över hela dygnet, vilket ökar tryggheten och bidrar till en levande stad.

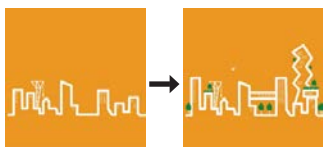
1. Utforma våningshöjd och fönstersättning i bottenplan mot korsningen mellan Nysätersvägen och Göteborgsvägen så att centrumverksamhet möjliggörs

Hörnet mellan Nysätersvägen och Göteborgsvägen är ett strategiskt bra läge för någon form av utåtriktad verksamhet, då korsningen har en stor potential som mötesplats för människor som rör sig både inom stadsdelen och mellan stadsdelar. En utåtriktad verksamhet på Gullriset 2 som fungerar som mötesplats för människor är viktigt både ur ett stadslivs- och kulturhistoriskt perspektiv då den befintliga byggnaden utgjorde en viktig social mötesplats för arbetarna på Nohab. För att möjliggöra för verksamheter i bottenplan kan byggnaden/byggnaderna utformas med en våningshöjd och fönstersättning som möjliggör centrumverksamhet.

Hantering: Detaljplanen möjliggör för centrumverksamhet och en generös våningshöjd i bottenplan i korsningen mot norr. Våningshöjd och fönstersättning redovisas och följs upp i prövning av bygglov.

Flygbild över Gullriset 2 mot norr visar att hörnet är en strategisk knutpunkt i området.

God gestaltning och variation

"Vi ska inte bara bygga mer. Vi ska bygga med mer spännande former, färger och uttryck för att skapa en än mer varierad stadsbild i Trollhättan. Vi har vår siluett idag, och hur den ska se ut i framtiden ska vår fantasi få vara med att utveckla."

Gullriset 2 har ett kulturhistoriskt värde som länk mellan Innovatum och Skoftebyn. De två stadsdelarna sammanlänkades genom personalmatsalen och platsen blev en brygga mellan det storskaliga industriområdet och den småskaliga bostadsbebyggelsen. Den befintliga byggnaden på Gullriset 2 som utgjorde personalmatsal var en viktig knutpunkt. Det ställs därför krav på kvaliteten i gestaltningen på platser och att utformningen betonar platsens värde i stadsbilden.

1. Använd robusta material så att nya byggnader erhåller samma typ av uttryck, robusthet och kvalitet i sina material som kringliggande bebyggelse

Den befintliga byggnaden präglas av material med hög kvalitet så som tegel, byggnadsdelar av natursten, kopparplåtar och fönsterpartier av trä. Tegelfasader i både rött och gult är dessutom återkommande både i Skoftebyn och på Innovatumområdet.

Den nya byggnaden på Gullriset 2 ska därför använda tegel som huvudsakligt material i gestaltningen. Även andra robusta material med hög kvalitet kan med fördel användas för att bidra till en god gestaltning och hållbarhet.

Hantering: Materialval redovisas och följs upp i prövning av bygglov.

Foto: Gustav Zachrisson.

Foto: Lars Bergström & Ulf Larsson

2. Använd dova, pigmentstarka kulörer i varma toner

I Skoftebyn är dova, pigmentstarka kulörer i varma toner genomgående i gestaltningen. Byggnaden på Gullriset 2 ska inte avvika från detta.

Färgskalan ska ses som en vägledning, och visar inte på exakta kulörer som ska användas inom området.

Hantering: Färgval redovisas och följs upp i prövning av bygglov.

3. Använd en variation av fasadkulörer för att bryta ner skalan på byggnadsvolymen

Karaktäristiskt för folkhemsbebyggelsen i Skoftebyn är att med hjälp av kontrasterande material skapa livfulla och spännande fasader. Även den befintliga byggnaden på Gullriset 2 blandar material, färger och strukturer vilket bryter ner skalan och signalerar en lekfullhet.

Längs Göteborgsvägen tillåts en långsträckt fasad vilken ska gestaltas med en variation av kulörer som ger intrycket av att byggnaden består av flera mindre volymer. Även material och kontrasterande strukturer kan användas för att bryta ner skalan och skapa livfullhet.

Hantering: Material- och färgval redovisas och följs upp i prövning av bygglov

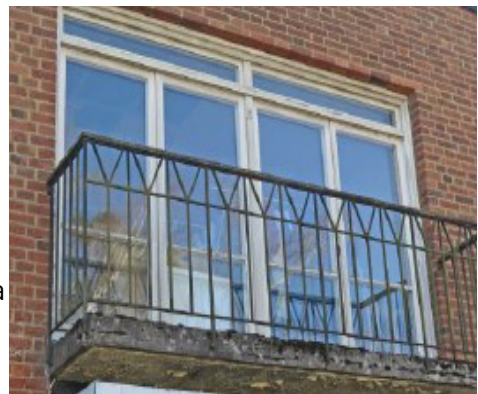
4. Återbruka och återskapa material, element och detaljer från den befintliga byggnaden

Den befintliga byggnaden är i gott skick och mycket material och detaljer är möjliga att återanvända. Genom återbruk kan byggavfallet som produceras minska och även behovet av nyproducerat material. Dessutom bidrar återbruket till att bevara karaktäristiska särdrag från den befintliga byggnaden. Exempel på material som kan återbrukas är tegel, kalksten och smidesräcken.

Vissa delar kan även återskapas för att efterlikna befintliga detaljer. Exempelvis fönster och balkongräcken. Detta bidrar inte till den ekologiska hållbarheten, men har ett stort värde för den sociala hållbarheten genom att få människor att känns igen sig på platsen och minnas den befintliga byggnaden.

Hantering: Redovisas och följs upp i prövning av bygglov.

Fönster och balkongräcken är exempel på kulturhistoriskt värdefulla byggnadsdel, samt bebyggelseförslag som exemplifierar hur utformning av fönster och balkongräcken kan återskapas. Foto: Lars Bergström & Ulf Larsson. Rendering: Arkitekterna Krook & Tjäder

Bebyggelseförslag från Arkitekterna Krook & Tjäder som exemplifierar hur gavelmotivet mot korsningen kan utformas som ett karaktärsskapande element i stadsbilden.

5. Utforma gavelmotivet mot korsningen mellan Göteborgsvägen och Nysätersvägen så att det fortsatt utgör ett karaktärsskapande tillskott i stadsbilden

Gatubilden i korsningen mellan Göteborgsvägen har en kulturhistoriskt viktig koppling med sitt signifikanta, snedställda fasadhorn och karaktärsskapande tallar. Det utgör också en viktig fond och entré till Skoftebyn. Gavelmotivet ska fortsatt utgöra ett karaktärsskapande tillskott i stadsbilden.

Hörnet ska också uppfattas som signifikant för de gående som rör sig i gaturummet. Eftersom gående främst uppfattar det som är i ögonhöjd är det viktigt att lägga extra fokus på att skapa en intressant utformning i sockelvåningen.

Vid maximal exploatering enligt plankartan är det möjligt att placera en byggnaden som enskilt angör mot platsen och skapar gavelmotivet. I detta scenario är utformningen av byggnaden och byggnadens bottenvåning bärande för upplevelsen av platsen, och byggnaden behöver därför utformas för att skapa en intressant och väl gestaltad.

Vid en mindre exploatering, där till exempel flera byggnader kommer möta korsningsplatsen, kan det istället vara viktigt att fokusera på gestaltningen av platsen som bildas mellan och framför byggnaderna. Här är det viktigt att se till att platsen blir tydlig och definierad i vad som är privat och allmänt.

Hantering: Redovisas och följs upp i prövning av bygglov.

6. Markera byggnadens takfot

Den befintliga byggnaden har en tydligt markerad takfot i svart plåt. Detta ger ett definierat slut på byggnadskroppen. En markerad takfot kan utformas på olika sätt, exempelvis genom kontrasterande material, strukturer eller färger. Den/de nya byggnaden/byggnaderna ska fortsatt ha en takfot som markerar byggnadens avslut.

Hantering: Redovisas och följs upp i prövning av bygglov.

Befintlig byggnad har en tydligt markerad takfot i svart plåt. Bild från Innovatums bildarkiv.

Bebyggelseförslag från Arkitekterna Krook & Tjäder som exemplifierar hur en markerad takfot kan utformas med hjälp av teglets komposition följt av en grå plåt.

Trygga, trivsamma och framkomliga gator

”Gatan är inte bara en plats för transport, utan även en livsnerv för ett levande folkliiv. Det är ofta på gatan man möter någon man känner eller spanar in en främling. Gatan är en stor del av vår livsmiljö och vårt vardagsliv, därför måste den bli mer anpassad efter människorna som använder den.”

Det är på trottoaren som gåendes rörelse och vistelse blandas och yta behöver avsättas för att kunna erbjuda båda delar. Förutsättningarna för folkliiv i gaturummet påverkas också i hög grad av hur gaturummet inramas. För Gullriset 2 är det viktigt att den tillkommande bebyggelsen bidrar till att öka rörelserna i gaturummet och anpassa utformningen efter människorna som rör sig längs stråken.

1. Anordna entréer mot Göteborgsvägen – tydligt markerade, uppglasade och väl upplysta

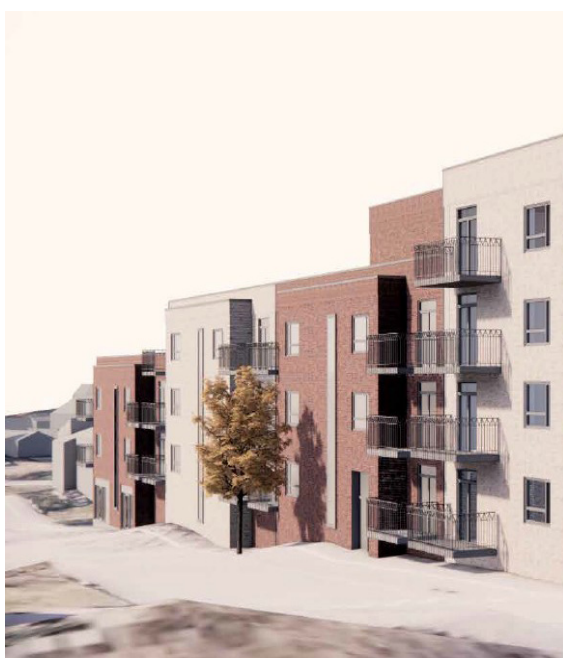
En hög entrétäthet behövs för att ett gaturum ska upplevas som intressant och levande och bidrar till fler rörelser i gaturummet vilket i sin tur ökar tryggheten på platsen.

Om den tillkommande bebyggelsen utförs som ett större flerbostadshus med ett antal gemensamma trapphus, ska genomgående entreér till trapphusen anordnas mot Göteborgsvägen.

Göteborgsvägen sluttar kraftigt, och i södra delen av fastigheten ligger garageplan i gatunivå. Här finns möjlighet att bidra till gaturummet genom en uppglasad gemensamhetslokal med entré från gatan. På så sätt skapas ytterligare rörelse och närvaro i gaturummet.

Entréerna ska vara tydligt markerade, uppglasade och väl upplysta med varm belysning. Omsorgsfullt utformade entréer är viktigt för att skapa en trygg och välkomnande upplevelse.

Hantering: Redovisas och följs upp i prövning av bygglov.

Bebyggelseförslag från Krook och Tjäder exemplifierar hur den nya byggnaden möter Göteborgsvägen.

2. Utkragande balkonger mot Göteborgsvägen får inte placeras på bottenplan

Upplevelsen av att röra sig längs Göteborgsvägen påverkas i hög grad av hur gaturummet inramas. För lågt placerade balkonger skapar en otydlig gräns mellan det offentliga rummet som gatan utgör och den privata uteplatsen. Får de gående längs Göteborgsvägen skapar detta en känsla av att inkräkta på de boendes privata sfär, och riskerar att skapa en otrivsamt upplevelse. På samma sätt riskerar den otydliga gränsen att balkongerna inte används av de boende.

De utrymme som skapas under för lågt placerade balkonger blir dessutom otillgängligt och riskerar att bli skräpigt.

*Hantering: **Reglera i detaljplanen?** Redovisas och följs upp i prövning av bygglov.*

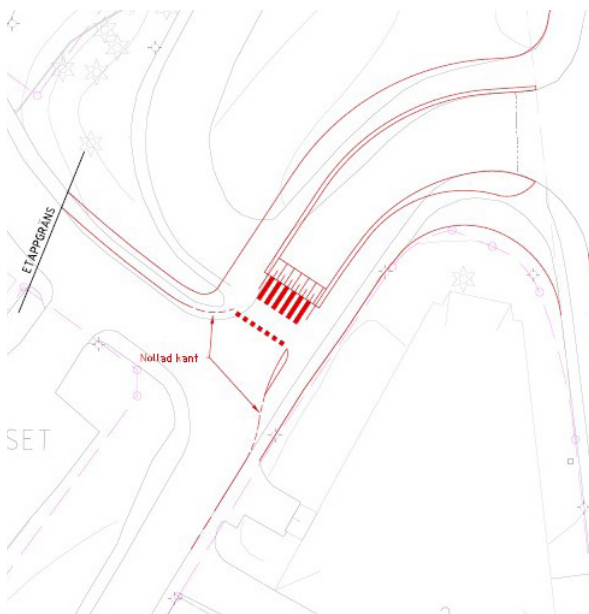
3. Utforma korsningen mellan Göteborgsvägen och Nysätersvägen med fokus på gång- och cykeltrafik

Korsningen mellan Göteborgsvägen och Nysätersvägen är en viktig knutpunkt mellan flera olika delar av staden; Innovatum, Skoftebyn och Karlstorp. Korsningen är relativt rymlig och signalerar att biltrafiken är prioriterad. I samband med byggandet av ny gång- cykelväg längs Gullrisgata sker viss omformning av korsningen med fokus på gång- och cykeltrafik.

Hantering: Yta för ny utformning av korsningen avsätts i detaljplanen. Genomförande av etapp 1 ansvarar exploatör för i samband med byggnation vilket regleras tillsammans med kostnadsfördelning i exploateringsavtal.

Korsningen mellan Göteborgsvägen och Nysätersvägen signalerar idag att biltrafiken är prioriterad.

Etappindelning från trafikutredningen av Sweco. Genomförande för etapp 1 ansvarar exploatör för i samband med byggnation.

Etappindelning från trafikutredningen av Sweco. Genomförande för etapp 2 ansvarar Trollhättans stad för.

4. Möjliggör ny gång- och cykelväg som kopplar ihop Nohabgatan med Göteborgsvägen via Gullrisgatan

Gullrisgatan är en viktig länk mellan Skoftebyn och Innovatumområdet, men saknar idag cykelbana. I den sociala konsekvensanalysen för Gullriset 2 lyftes trygghetsfrågan längs Gullrisgatan. Både i form av belysning och i form av trafiksäkerhet för barn och unga som rör sig till och från N3. Delar av Gullrisgatan är idag inte planlagd som GATA. För att säkerställa att fotgängare och cyklister kan röra sig tryggt mellan Skoftebyn och Innovatumområdet krävs en ny gatusektion där gång- och cykeltrafikanter prioriteras.

Över fastigheten Gullriset 2 löper idag en smitväg på kvartersmark som observerats vara välanvänd. Gångstråket fungerar som en genväg mellan Göteborgsvägen och Nysätersvägen vidare mot Innovatumområdet. I och med detaljplanen stängs denna smitväg troligtvis igen. Ny gång och cykelväg längs fastighetsgräns för Gullriset 2 och ett nytt övergångsställe över Nysätersvägen skapar en trygg koppling för gång- och cykeltrafik mot Innovatumområdet.

Hantering: Yta för ny gång- och cykelväg avsätts i detaljplanen. Genomförande och kostnader för gång- och cykelbana längs Gullrisgatan ansvarar gatu- parkkontoret för. Övergångsställe samt gång- och cykelväg närmast Gullriset 2 ansvarar exploatör för i samband med byggnation vilket regleras tillsammans med kostnadsfördelning i exploateringsavtal.

Utveckla gröna miljöer

”När vi blir fler människor på samma plats måste vi se till att även våra parker och grönområden anpassas för ökad användning. De behöver bjuda in till olika sorters aktiviteter och blir en naturlig mötesplats för Trollhätteborna, samtidigt som de renar vår luft, vårt regnvatten och påverkar Trollhättebornas hälsa positivt.”

Skoftebyn kännetecknas av grönska och identiteten präglas av både gemensamma gröna miljöer som fungerar som mötesplatser och privata trädgårdar med mycket grönska på kvartersmark. För Gullriset 2 är det viktigt att den privata bostadsgården utvecklas som en mötesplats för de boende inom fastigheten. Det är viktigt att säkerställa en bostadsgård med hög kvalitet som är tillräckligt stor för de boende inom fastigheten.

1. Utforma gårdsytan som en kvalitativ vistelseyta med en variation av funktioner så som vila, närrekreation och lek

Utemiljö på kvartersmark behövs för boendes närrekreation och lek. Kvaliteten på den gemensamma utemiljön inom ett kvarter med flerbostadshus är beroende av hur många som bor i kvarteret. Fler människor som ska dela på den gemensamma utemiljön bidrar till trängsel och ökat slitage. Kvaliteten på gårdsytan påverkas också av solförhållanden, ljudförhållanden och variationen av aktiviteter som utemiljön erbjuder. Gården ska vara sammanhållen och överblickbar, och inte uppdelad i små fragment för att bättre kunna användas av de boende. För att rymma en mångfald av funktioner och vara en mötesplats för de boende behöver dessutom gården vara tillräckligt stor.

Hantering: Gårdsytans storlek regleras i detaljplanen. Gårdens utformning redovisas och följs upp i prövning av bygglov.

2. Skapa tydliga gränser mellan offentliga och privata utemiljöer med hjälp av häckar, staket och komplementbyggnader

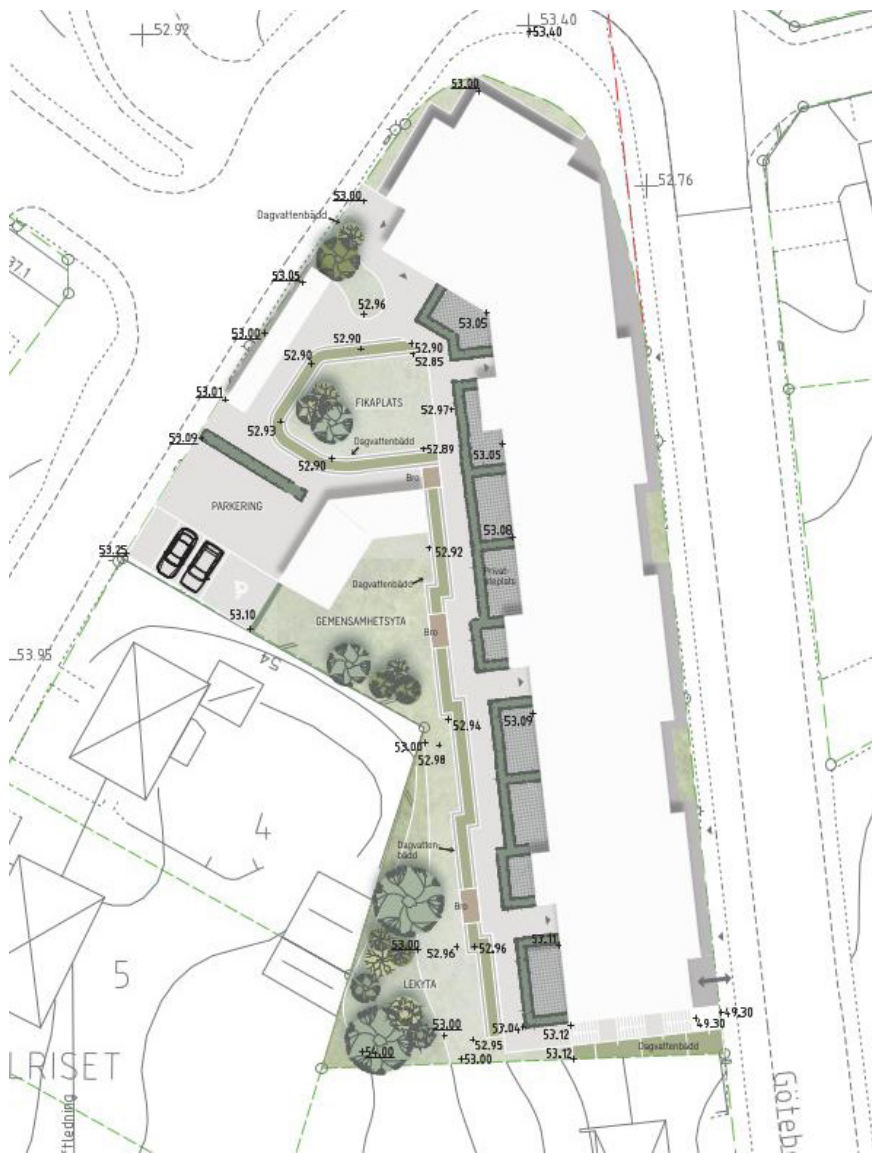
Det är viktigt att ta hänsyn till de rumsliga gränserna mellan offentliga och privata utemiljöer. Om gränserna är otydliga riskerar rummen att inte användas. De kvartersgemensamma bostadsgårdarna ska ha en tydlig avgränsning mot de offentliga gatorna med hjälp av bostadsbebyggelse, komplement-bebyggelse, staket eller häckar. Det är också viktigt med tydlig avgränsning mellan enskilda och gemensamma privata utemiljöer på gården. Här kan häckar och staket med fördel också användas.

Hantering: Placering av komplementbyggnader regleras i detaljplanen. Gårdens utformning redovisas och följs upp i prövning av bygglov.

3. Bevara eller återskapa karaktären på befintlig grönska

Naturliga hållar längs Göteborgsvägen bör bevaras. Om möjligt bevaras även de karaktärsskapande tallar som finns på fastigheten. På gårdssidan sparas så mycket vegetation och berg i dagen som möjligt, och vackra stammar plockas fram genom försiktig gallring och röjning. Där det inte är möjligt att bevara vegetation ska den befintliga karaktären återskapas.

Hantering: Gårdens utformning redovisas och följs upp i prövning av bygglov.

Förslag på utformning av gård från Sweco - landskapsutredning.

4. Uppnå en grönytefaktor på minst 0,6

Gröna bostadsgårdar bidrar till en ökning av ekosystemtjänster, renare luft och social hållbarhet. Trollhättans stad har antagit riktlinjer för grönytefaktor (GYF). Det är ett av flera sätt att säkerställa en hållbar utbyggnad av bostads- och verksamhetsområden, genom att skapa bättre förutsättningar för väl fungerande ekosystemtjänster. Grönytefaktorn utgår från ekosystemtjänster och beräknas utifrån objektiva och mätbara delfaktorer. Att jobba med grönytefaktor blir ett sätt att säkra de gröna värdena även i täta kvartersmiljöer. Ökad grönska skapar parallellt andra värden som kanske inte mäts i grönytefaktorn men blir en konsekvens av den. Grönytefaktorn bidrar till bättre mikroklimat, boendemiljö, luftkvalitet, vattenhushållning, samt miljöer för djur och vegetation. Utöver gårdsmiljön kan väggar och tak utnyttjas för att ytterligare bidra till en ökade ekosystemtjänster. För fastigheter med bostadsändamål ska grönytefaktorn vara minst 0,6.

Hantering: Grönytefaktor skrivs in i exploateringsavtal och följs upp i prövning av bygglov.

STÖD I PLAN- OCH BYGGLAGSTIFTNINGEN

För att ta hand om och skapa långsiktiga hållbara värden i den byggda miljön innehåller PBL ett antal allmänna intressen och krav. Dessa regler är i de flesta fall övergripande och beskriver vad som ska uppnås men inte exakt hur. Lagens allmänna intressen och krav utgör centrala delar i att skapa omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer. Kraven gäller oavsett om de regleras i detaljplan eller inte. Nedan följer en kort sammanställning av de begrepp som hanteras i lagstiftningen och som berör ställningstaganden i det aktuella gestaltungsprogrammet.

HÄNSYN OCH GOD HELHETSVERKAN

Enligt plan- och bygglagstiftningen ska kommunen bedöma hur utformning och placering av bebyggelse och byggnadsverk påverkar och tar hänsyn till omgivningen. Hänsynskravet innebär att ett flertal olika aspekter behöver bedömas vid utformning och placering av byggnadsverk och bebyggelse. I gestaltungsprogrammet omfattas dessa av det specifika områdets värden och egenskaper som beskrivs i avsnittet *Karaktärisering*. Bedömningen av hur hänsynskravet ska uppfyllas redovisas i avsnittet *Riktlinjer och anvisningar*.

GOD FORM-, FÄRG- OCH MATERIALVERKAN

En byggnad ska ha en god form-, färg- och materialverkan. Kravet gäller när en byggnad uppförs eller ändras. Förutom för byggnader gäller kravet även lovpliktiga anläggningar som inte är byggnader och för lovpliktiga skyltar och ljusanordningar.

God form-, färg- och materialverkan är kopplat till upplevelsen av en byggnads egenskaper och karaktärsdrag. Kravet berör det som allmänt sett är god form-, färg- och materialverkan. Utgångspunkten för åtgärder som ska genomföras är att de ska tillföra helhetsbilden positiva värden och inte förvanska egenskaper som är värda att bevara. Kraven innebär även att placering, utformning och färgsättning av byggnader sker på ett sådant sätt att den yttre miljön får en god estetisk kvalitet. Syftet är att förstärka de estetiska och kulturhistoriska värdena och att ge betydelsen av vardagslandskapets värden en ökad tyngd. En analys av hur den sammantagna verkan av byggnader eller bebyggelse ska bidra med goda upplevelsemässiga värden avseende form, färg och material redovisas i avsnittet *Riktlinjer och anvisningar*.

VARSAMHETSKRAVET

Varsamhetskravet är ett generellt hänsynskrav som medför att ändringar och flytt av en byggnad ska utföras varsamt. Hänsyn ska tas till dess karaktärsdrag och de tekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värdena ska tas till vara. I avsnittet *Karaktärisering* redovisas viktiga värden och egenskaper i den befintliga miljön.

FÖRVANSKNINGSFÖRBUDET

Förvanskningförbudet, ställer krav på att byggnaders kulturvärden ska tas tillvara vid ändringar. Speciellt stora krav kan ställas inom eller i anslutning till områden med stora kulturhistoriska eller miljömässiga värden. I avsnittet *Karaktärisering* redovisas viktiga värden och egenskaper i den befintliga miljön.

Trollhättans Stad